

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

יא.

עין משפט
נר מצוה

צבא א מיי פ"ז מהל' מקי
מנון הל' יג סנה
עשין סה טור ש"ע ח"מ
סימן תג סעף ג'
צבא ב מיי פ"ח מהל'
גביה הל' טו ועשין
השגות וזמני' סנה עשין
על טור ש"ע ח"מ סי' שגד
סעף ה'

ק ג מיי פ"ג מהלכות
גזילה ואבידה הלכה טו
סנה עשין שס טו"ע ח"מ
סי' שגד סעף יג'
ק ד מיי פ"ח מהל'
שאלה ופקדון הלכה
ג סנה עשין כז טו"ע
ח"מ סי' שגד סעף כ'
ק ה ו מיי פ"י מהל'
אסורי ביאה הלכה
טו סנה לאהין קולא ועשין
רמב טור ש"ע י"ד סי' קגד
סעף י':

ק ז מיי פ"ה מהלכות
מאכלות אסורות הל'
יג סנה לאהין קולא:

רבינו הנאל

נימא פחת נבילה הנאי
היא, דהניא אס' טרף יטרף
יביאהו עד, יביא עדים
שטרפה באונס ופטור,
אבא שאלו אמר יביאהו
עד, יביא אדורה לב"ד.
פי', יביא הנבילה בב"ד
על המזיק, וז"ל חולק ואמ'
הנבילה לניזק, ונדרת
היא סכרא ואקומה כולי
עלמי' פחת נבילה דניזק הוי
בטורה נבילה פליגי, ז"ל
סבר טורה נבילה דניזק
ואבא שאלו שאמי, יביאהו
לב"ד סבר על המזיק
להיטורא ולהביא, והנאי
אחרים אומי' מניין שעל
בעל הבור להעלות שור
מבורי כו', וקיימא הא
דאחרים כאבא שאלו,
ואקומה דבכורה שורא
זווא [ואגורא שורא זווא],
וכאמרי' אינשי כשורא
במא' בוואו ובכורה
אמי' [שמואל] אין
שמין לו לגב כו', פי' כנון
שגב ראוון מטמיע כלי
או גול ושבור או בעלי חיים
ומתו או נשברו אין שמין
השבר ומלא לו דומים
שהיה שור מקודם שברו,
אלא משלם לו כלי עשין
הכלי שגב או גול וכן
בהמה, והשבור נטלו לגב
או הגולן, ואסוקי כי הא
דגריס' בפי' השואל פרה
מחבירו וההוא דשילא
נגא' מחבירה, תבירה, אתא
לקמה דרב אמר ליה שלים
ליה נגא' מעליא, אמר ליה
רב כהנא ורב אסי לרב דינא
הכי, ושתיק, ש"מ שמין,
והילכת' אין שמין לא
לגב ולא לגולן אלא
לשואל, כיון שחוכרי
שמועות דעולא משלימם,
אמר עולא אמר ר' אלעזר
שילא שיצא מקצתה
ביום ראשון ומקצתה ביום
שני מולד לה מן הראשון,
פי' ז' ימי נומא' לזכר וי"ד
לנקבה מולד מן היום
הראשון, קולא הוא דקא
חשבת לילדת מיום ראשון
והיא לא ילדה אלא בשני
ותהורה בח' שהוא ז' ליום
ב' ועדיין טמאה היא היום
כלו, ופירק רבא לחוש
לשומא' חוששת, אבל
למנוח ז' לזכר וי"ד לנקבה
משני מולד, ומה בא עולא
להרעיעו דאין מקצת

יביא עדים שנטרפה באונס, ואיסי דורש צפרק האומנין (כ"מ
פג) אין רואה הא יש רואה יביא עדים שנטרפה ופטור
דמשמעות דורשין איכא צינייהו: יביא אדורה לב"ד, פי' שמתה
בלא צרכה ואית דגרס עדורה כמו אחת מהנה לא נעדרה (ישעיה
לד) וצוקטערס גרים עדורה כמו
יחלל עד:

בשאלות דרב אחאי' גרי'
אמר שמואל אמר

לי אבא ולא כפ"ה דפירש דמנהג
דיינין כך הוא:

אין שמין לא צננב ולא צננב, פ"ה
אין שמין הנבילה והשברים
לנעלים שיחזיר הגנב הפחת אלא
ישלם צהמה שלימה וכלים מעולים
והשברים שלו ואלע"ג דקיימא לן ישיב
לרבות שזה כסף כסף ואפי' סובין
גנב וגזלן שאני משום דכתיב אשר
גזל כעין שגזל הלכך צריך להחזיר
הגזילה או דמיה ולא סובין וכן משמע
צירושלמי מנין שאין שמין לא לגנב
ולא לגזלן א"ר אבא בר ממל חיים
שמיס ישלם ולא ממס עד כדון גביה
גזילה מנין א"ר אבא בר ממל והשיב
הגזילה אשר גזל כאשר גזל והיינו
טעמא דגנב וגזלן קנו מיד כשהוצילו
מכשונם צעלים אצל מוסיק לא נתחייב
אלא כמו שהזיק וה"ט דמ"ד אף
לשואל כיון דחייב צאונסין נמא
שקנאו ששעשע שהוציא מיד הנעלים
והדמים הוא דנמתיב כמו גנב וגזלן:

דקא מטהרת דה מראשון, פירוש
שסופרת י"ד של נקבה
מראשון והדמים שמתרה צט"ו יהיו
טהורין וא"ת ואמאי לא יהיו טהורים
לדמא ציוס ראשון יא' ראשו או רובו
ואפי' לא יא' לדמא הוא זכר וי'ל
דלא מלי' למישרי מספק ספיקא דהו
מרי קולי דסתרי אהדיי שאלה מלאה
יוס מ"א תסתרי נמי מספק ספיקא
דשמא לא יא' רובו ציוס ראשון ואפי'
יא' רוב דלמא נקבה היא והשמה
בתמילה התרנו משום דשמה זכר
השמה נמירנו משום שמה נקבה הרי
ממה נפשך נעשה איסור וכה"ג מנ
צהמפלת (גדה טט) תשז לזכר ולנקבה
ולגדה אע"ג דכל איסור צאפי נפשיה

הוי ספק ספיקא: דאין מקצת שריא בלא ודא, וא"ת לר"א
דאמר חוששין משום דאין מקצת שילא בלא ולד אכל אס' היה מקצת
שילא בלא ולד לא הייתה חוששת ה"ד אי צרה"ר אפי' בחד ספיקא
מטרי' ואי צרה"י אפי' בספק ספיקא נמי טמא דהא מנ (טהרות
פ"ז מ"ד) כל שפיקות שמה יכול להרבות צרה"י אפי' ספק ספיקא
טמא וי"ל שפיקות איירי לענין לאוסרה לצדלה:
שריא שיצתה מקצתה אסורה באכילה, פי' אסורה אפי' מה
שצפנים דשמה צאווה מקצת שילא יא' ראשו של ולד
והוי כולו כילוד ולא קריין ציה כל צהמה תאכלו דאס' יש מקצת
שילא בלא ולד היה לנו להמיר מטעם ס"ס מימה דסוגיא דהכא
מוכח דשרי ר' אלעזר בשילא שיצתה מקצתה אי הוי ס"ס באכילה
וצוקס צהמה המקשה (מולין עז) משמע דאפילו צס"ס אסר רבי
אלעזר דעל כך משנה בשילא שיצתה מקצתה קאמר ר' אלעזר
לא שנו אלא בשרי קשורה צולה אכל קשורה צולה אין חוששין
לולד אחר ושאיין קשורה ע"כ לא הוי אלא ס"ס כדקמי' צברייתא
דקמי' הסם שמה נימוח שפיר של שילא כו' וא"כ כשאין קשורה
תסתרי דשמה אין שם ולד אחר ואפי' יש שם ולד אחר שמה לא
יא' רובו וי"ל צרייתא דקמי' הסם שמה כו' מיירי בשילא של אחר
הולד ור' אלעזר איירי בשילא שקודם הולד דודאי יש שם ולד אחר
כשאין קשורה צה דאמרין בהמפלת (מה דף כו): דלא אמריין מולין את
השילא צולה אלא בשילא הצאה אחר הולד ועוד י"ל דהתם
אסרי צס"ס גזירה מקצת אטו כולה דאמרין צשמעמין: בסימון
באשה (בכך) סימן ודא בבהמה, וא"ת ואמאי מולה צהמה
באשה ומתני' לא מיירי אלא צהמה פשוט לו יומת בצהמה דשרי שפיר
שהוא סנהא ולד באשה ולא צהמה כדמתן בהלוקח (נצרות דף עז):
סימן ולד צהמה שילא ובאשה שפיר ושילא:

ופטור. לשומר שכר פטור צאונסין כדכתיב ציה ומת או נשצר או
נשצה אין רואה שצעות ה' תהיה צין שניהם (שמות כב): יביא
עדורה, נבילה: לב"ד, לשומה כמה היא שזה והכי משמע קרל
יביאהו עד יביא העדורה כדכתיב
דהיינו שלל דממרגמין עדלה, מפי
מורי: מאי לאו צהא קמפילגי.
צאונסין הא ודאי לא פליג אבא
שאל למימר דאפי' נטרפה צאונס
יהא חייב דאין שומר שכר חייב
צאונסין אלא ה"ק אס נטרפה
צפשיה שיהא צר משלומין יביא
עדורה ויוסיף מצינו על הדמים שהיא
שזה צעט מיתה דאי משום דמים
דהשתא לא אינטריך דהשתא אי אית
ליה נבילות אחרנייתא יחייב ליה כל
שכן הא אלא לפחת נבילה אלא ות"ק
דלא מפיין ליה להך דרשה סבר פחת
נבילה דמויק הוי הלכך לא מני
לאוקמי לקרא להך דרשה דאי משום
דמים דהשתא לא אינטריך דהא
תניא ישיב לרבות שזה כסף:

נטורה נבילה, להצאה ממקום
שמה שס' (למקום שהיתה שם) אבא
שאל סבר על המזיק הוא: והסניא.
נתיחמה: כסף ישיב לנעוליו והמת.
משמע שאף המת ישיב לנעוליו:
ואגורא, שפת הצור: צדנפשיה קא
טרה, וריוח דנפשיה קא עביד דשיס
ליה לניזק דמיי ימירי ולמה לי קרל
דוהמת: כשורא, קורה: צדנבא.
צדה ואע"ג שמתוסר הצאה לעיר
נמכר צווא: אמר שמואל מנהג
דיינין הוא שאין שמין לא לגנב ולא
לגזלן שאס' גנב וגזל צהמה או כלים
ונפתחו אכלו אין שמין הנבילה
והשברים לנעלים שיחזיר גנב הפחת
אלא ישלם צהמה וכלים מעולים
והשברים שלו: אלא לנזקין, שמין
כדכתיב והמת יהיה לו: ואני אומר
אף לשואל ואבא מודה לי רב: אף
לשואל שמין, ואנזקין קאי: או דלמא
באכילה אפילו מה שהיה
צפנים צשת שפשיה, שהשילא סימן ולד צהמה, וחוששין
לדמא צהמה מקצת דניסוק
יא' הראשון והי' כילוד הלכך
כולא אסורה דשדקין לה
בתר רשא (מולין עז).

וימי טהרה שאין שילא בלא ולד אלא שנימוח צתוכה: מונין לה מן
הראשון, דמיוס ראשון טמאה ואפי' הואי לידה יצימא: לחומרא.
דמנומאין טהרות שנגעה בראשון משעת יצאת שילא: דקא מטריה
לה מראשון, שמה סופרת י"ד של נקבה עס יוס הראשון והמים
שמתרה ציוס ט"ו טהורין דהיינו קולא דאי הויה מניא משני לא חיילא
ימי טהרה עד למחר: חושש, לטמא טהרות משני ספק קמ"ל, עולא
מומנא לא ממונא, צבועים דנקבה אלא משני: מאי קמ"ל, עולא
דאמר חוששת: דאין מקצת שילא בלא ולד, ומש"ה חוששת שמה
רוב מיחוי הולד יא' צאווה מקצת ומכי נפק רוב הוי ליה כילוד
דאמרין צמסכת גדה (דף כה), יא' מחותך או מסורס עד שילא
רובו ומימנא ודאי לא מניא מראשון דשמה לא נפק רובא עד שני
דאי יש מקצת שילא בלא ולד לא הוה חיישין לטמא טהרות דכולי
האי לא חיישין דנימא מרי חומרי דלמא נפקא רובו נפקא: שילא, ש'
צהמה: שילא מקצתה, צבועים שפיקות צהמה: אסורה, כולה ואע"פ
שאין צה ולד: ה"ק סימן ולד צהמה וסימן ולד צהמה, כלומר מפני
שהשילא סימן ולד צין צהמה צין צהמה שאין שילא בלא ולד אלא
שנימוח וחיישין שמה צאווה מקצת שילא קודם שמיטה היה רובו של
עובר וקיימא לן יא' רובו הי' כילוד ואינו נותר צשמיטת האס':

כשאין קשורה צה דאמרין בהמפלת (מה דף כו): דלא אמריין מולין את
השילא צולה אלא בשילא הצאה אחר הולד ועוד י"ל דהתם
אסרי צס"ס גזירה מקצת אטו כולה דאמרין צשמעמין: בסימון
באשה (בכך) סימן ודא בבהמה, וא"ת ואמאי מולה צהמה
באשה ומתני' לא מיירי אלא צהמה פשוט לו יומת בצהמה דשרי שפיר
שהוא סנהא ולד באשה ולא צהמה כדמתן בהלוקח (נצרות דף עז):
סימן ולד צהמה שילא ובאשה שפיר ושילא:

א) לקמן ע"ז, ב"מ כ"ז;
א) ע"י מוס' צ"ב סב, ד"ה
ומודה; ד) ע"י מוספת;
לקמן סה, ד"ה מה, ומוס'
ב"מ כ"ז: א) ד"ה וזל;
א) מולין סה, עז, א) רש"י
מ"ז, א) דמה כד: א) נסם
כז, א) ע"י צבורות מו:
א) ס"א רל"ה, רש"י;
א) א"ר אמר סי' קולא;
א) ע"י מוס' צ"מ כ"ז: ד"ה
זל שלם;

תורה אור השלם

1. בעל הבור ישלם כסף
ישיב לנזקיו וצדקה יתנה
שמות כה לד

גליון הש"ס

נב' דאין מקצת שילא
בלא ולד, מהל' ש"ע ע"א
מוס' ד"ה ע"א צבית:

מוסף רש"י

אין שמין לא לגנב
ולא לגזלן אלא לנזקין.
לנזקין הוא דשמן את
הנבילה לנזק ומוסיף עלה
מוסיף עד שמשלם לו טק,
אכל גנב וגזלן שטלו
צהמה ומתה או כהמה,
אין שמין את הנבילה אלא
שלהם טמא וס' ימלנו
צהמה מעליא (קטן טז),
צפשיה (ב"מ)
דניא, הכי, ששלם
לו כל עשוי ומחוק, והסניא
גבי ניזקין שפיקו מן
מלמא שבהעלים מטפלין
נבילה, שמין לו הנבילה
של צהמה שמה ע"י זה
שהזיק לו ועליו מוסף
ומשלם דמיה, הכי נמי
סימון לו שגרי הראשון
ועליון ישלם דמיו חה
ילך ויטרה ויקנה לו כל
אחר (שם טז), שילא
שיצתה מקצתה אסורה
באכילה אפילו מה שהיה
צפנים צשת שפשיה, שהשילא סימן ולד צהמה,
וסמין ולד צהמה, וחוששין
לדמא צהמה מקצת דניסוק
יא' הראשון והי' כילוד הלכך
כולא אסורה דשדקין לה
בתר רשא (מולין עז).